

ר' עובדיה מברטנורא
 ובחמתו וכל המקלקלים
 פטורין. הא מתניתין אדחיא
 לה, והלכה שהקורע בחמתו
 חייב, שאף ע"פ שמקלקל הוא
 אצל הבגד, מתקן הוא אצל
 יצרו ודעתו מתישבת עליו בכך:
 ד המלבן. את הצמר, והמנפצו
 והצובעו והטווה ממנו, שהן
 כולן אבות מלאכות, שיעורן
 כדי שיטה מאותו הצמר חוט
 ארוך כמלא רוחב הסיט כפול.
 והסיט הוא כדי הפסק שיש בין
 אמה לאצבע כל מה שיוכל
 אדם להרחיבו, וכשיעור הריח
 הזה שתי פעמים הוא הסיט
 כפול. וריח שבין גודל לאצבע
 פעם אחת הוא ג"כ כמלא רוחב
 הסיט כפול, מפני שיש בו
 כפלים כאותו שיש בין אמה
 לאצבע: האורג שני חוטין.
 שיעורן ברוחב הבגד כמלא
 הסיט, שאע"פ שלא ארגן על
 פני כל רוחב הבגד חייב:
 ה הצד צפור. עד שהכניסו
 למגדל של עץ, ארמאריא"ו
 בלע"ז, חייב, שזו הוא צידתו,

ומכרת במזיד, כי לא חייבה התורה אלא במלאכה
 חשובה שיש בה תיקון¹⁴⁰. **וְהַמְקַלְקֵל עַל מְנַת
 לְתַקֵּן - שְׁעוּרוֹ כְּמַתְקֵן** כגון הקורע על מנת
 לתפור, שמתחייב רק אם קרע כשיעור לתפור שתי
 תפירות, שזהו השיעור להתחייב במלאכת תופר:

משנה ד

שְׁעוּר הַמְלַבֵּן - מכבס ומלבין את הצמר **וְהַמְנַפֵּץ**
 - סורקו **וְהַצּוֹבֵעַ וְהַטּוֹוֶה** חוטים מהצמר, שיעורן
 להתחייב עליהן בשבת הוא **כְּמֵלֵא רוֹחַב הַסִּיט
 כְּפּוֹל** - רוחב הסיט הוא כרוחב שבין אצבע לאמה
 כשפותחם, וסיט כפול הוא שיעור המרחק שבין
 האגודל לאצבע כשפותחם. **וְהַאֹרֵג שְׁנֵי חוּטִין**
 מכניס שני חוטי ערב בשתי **שְׁעוּרוֹ כְּמֵלֵא הַסִּיט**
 רוחב שבין אצבע לאמה, אפילו לא ארג את כל אורך
 האריג:

צידה בשבת

משנה ה

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַצֵּד צְפוּר - שהפריח אותה
 עד שהכניסה **לְמַגְדָּל** - לארון ונעל אותה שם, **וְצָבִי**
 - שרדף אחריו עד שנכנס **לְבֵית** ונעל בפניו - **חֵיב**

ביאורים והרחבות

מי שרי? והתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר משום חילפא בר אגרא שאמר משום רבי יוחנן
 בן נורי: המקרע בגדיו בחמתו והמשבר כליו בחמתו והמפזר מעותיו בחמתו - יהא בעיניך
 כעובד עבודה זרה, שכך אומנותו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה
 כך, עד שאומר לו עבוד עבודה זרה והולך ועובד. אמר רבי אבין: מאי קראה? "לא יהיה בך
 אל זר ולא תשתחוה לאל נכר" - איזהו אל זר שיש בגופו של אדם? הוי אומר זה יצר הרע?
 לא צריכא דקא עביד למירמא אימתא אינשי ביתיה (להטיל אימה על בני ביתו ומראה כאילו
 הוא כועס). כי הא דרב יהודה שליף מצבייתא (תולש חוטים מן הבגד). רב אחא בר יעקב תבר
 מאני תבירי (שבר כלים שבורים). רב ששת רמי לה לאמתיה מוניני ארישא (היה זורק ציר של
 דגים קטנים על ראשה של שפחתו). רבי אבא תבר נכתמא (שבר כיסוי כד). (כשהיו רוצים להראותם
 שהם כועסים ויגורו מפניהם).

140. בגמרא (קו, א) מובא, שרבי אבהו שנה ברייתא לפני רבי יוחנן, ש"כל המקלקלין פטורין
 חוץ מחובל ומבעיר". אמר ליה פוק תני לברא, חובל ומבעיר אינה משנה. ואם תמצא לומר
 משנה (שבכל זאת נתחשב בה), חובל בצריך לכלבו (לדם היוצא מן החבלה לכלבו, ואם מקלקל הוא

ר' עובדיה מברטנורא

משום צד. אבל אם הכניס ציפור רק לבית - פטור,
כיון שעדין היא מחוסרת צידה, שקשה לתופשה שם.
וכן הדין בצבי שהכניסו לגינה או לחצר.
וְחֻמֵּי אֹמְרִים: צִפּוֹר - מודים אנו שחייב
דווקא אם הכניסה לְמוֹגְדֵל, אבל וְצָבִי לא רק אם
הכניסו לְבֵית אלא אף אם הכניסו וְלִחְצֵר וְלִבְיָרֵין
- שטחים גדולים מוקפים גדר שהחיות נשמרות שם.
רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: מה שאמרו
חכמים שהצד לביברים חייב, אינו בכל הביברים,
שֶׁלֹּא כָּל הַבְּיָרֵין שְׁוִין - שישנם גדולים מאוד
שהצבי אינו נחשב ניצוד שם, אלא **זֶה הַפְּלֵל: כָּל**
הַמְּחַסֵּר צִידָה - שאחר שצדו לביבר או לחצר וכד'
עדיין צריך לרדוף אחריו - **פְּטוֹר** מחיוב צידה,
וְשֵׁאִינוּ מְחַסְרֵי צִידָה - שאחר שצדו - בנקל אפשר
לתופסו - **חַיֵּב:**

אבל אם הכניסו לבית אינו
ניצוד בכך: וצבי. ניצוד
משהכניסו לבית ונעל בפניו,
אבל אם הכניסו לגינה או לחצר
אין זו צידה: ולביברין.
קרפיופת המוקפים חומה
שמכניסין שם חיות ונשמרים
שם: כל המחוסר צידה.
שקשה לתפשו שם, כגון שאינו
מגיע לו בשחיה אחת ששוחה
לתפשו, והלכה כרשב"ג
[דמפרש] למלתיהו דרבנן:
ו צבי שנכנס. מאליו לבית
ונעל אחד בפניו, זו היא צידתו:
נעלו שנים פטורים. דהוה להו
שנים שעשאוה: לא יכול אחד
לנעול. וארחיה הוא לנועלו
בשנים והרי לכל אחד מלאכה
דבלאו איהו לא מתעבדה:
ור"ש פוטר. ואין הלכה כר"ש:

משנה 1

צָבִי שֶׁנִּכְנַס לְבֵית, וְנָעַל אִם אֶחָד בְּפָנָיו
את הבית - **חַיֵּב** משום צד. אולם, אם נָעַלו שְׁנַיִם אֶת הַבַּיִת - הרי הם פְּטוֹרִין
שכל אחד עשה חצי מלאכה בלבד.
לֹא יָכוֹל אֶחָד לְנַעֹל - כגון שהדלת כבדה מאוד, וְנָעַלו אותה שְׁנַיִם יחד -
חַיֵּבִין. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר שסובר, שאף מלאכה שאין אחד יכול לעשותה לבדו,
אם עשאוה שניים - פטורים:

משנה 2

אחר שנכנס צבי לבית, בא וישב הָאֶחָד עַל הַפֶּתַח של הבית וְלֹא מְלֻאָהוּ
בגופו את הפתח, ואחר כך יָשַׁב הַשֵּׁנִי על יד הראשון וְמְלֻאָהוּ - סתם בכך את

ביאורים והרחבות

אצל נחבל - מתקן הוא אצל הכלב. רש"י, מבעיר בצריך לאפרו. ושואלין, איך רבי אבהו בכל זאת
שנה את הברייתא הזו לפני רבי יוחנן, הרי שנינו במפורש במשנה: כל המקלקלין פטורין?
ותרצו: מתניתין רבי יהודה, ברייתא רבי שמעון. כלומר, כל המקלקלין פטורין - רבי יהודה
היא כאשר אינו מתקן בקלקול זה, אבל כאשר חובל ומתקן, כגון בצריך לכלבו, רבי יהודה
מחייב, כשיטתו שמלאכה שאינה צריכה לגופה - חייב עליה. נמצא שהרישא במשנה דקתני
"קורע על מתו - פטור", רבי שמעון היא, כשיטתו שמלאכה שאינה צריכה לגופה - פטור
עליה, והסיפא דקתני "וכל המקלקלין פטורין" כרבי יהודה, ובתנאי שאינו מתקן בקלקול הזה.